Constantin Brâncuşi – Aforisme

1. Frumosul este echitatea absolută.

2. Arta nu face decât să înceapă continuu.

3. Arta – poate cea mai desăvârşită a fost concepută în timpul copilăriei umanităţii. Căci omul primitiv uita de grijile cele domestice şi lucra cu multă voioşie. Copiii posedă această bucurie primordială. Eu aş vrea să re-deştept sentimentul acesta în sculpturile mele.

4. Când nu mai suntem copii, suntem deja morţi.

5. Voim întotdeauna să înţelegem ceva. Însă nu este nimic de înţeles. Tot ceea ce puteţi contempla aici, în Atelier, are un singur merit; că este trăit…

6. În artă, ceea ce importă este bucuria. Aveţi fericirea să contemplaţi (să vă minunaţi!). Aceasta este totul.

7. Arta trebuie să apropie, iar nu să depărteze; să umple, iar nu să sape prăpăstii – în bietele noastre spirite, şi aşa destul de răscolite de întrebări.

Nu uita niciodată că eşti artist. Nu îţi pierde curajul. Şi nu îţi fie teamă de nimic; căci vei ajunge la ţel.

Aş vrea ca lucrările mele să se ridice în parcuri şi grădini publice, să se joace copiii peste ele, cum s-ar fi jucat peste pietre şi monumente născute din pământ, nimeni să nu ştie ce sunt şi cine le-a făcut – dar toată lumea să simtă necesitatea şi prietenia lor, ca ceva ce face parte din sufletul Naturii…

8. În artă nu trebuie să existe străini.

9. Lucrările nu sunt greu de făcut, ceea ce este greu este să ne punem în starea de a le face.

10. Raţiunea de a fi artiştilor este aceea de a revela frumuseţile lumii.

11. Nu cred în suferinţa creatoare.

12. În sufletul meu nu a fost niciodată loc pentru invidie – nici pentru ură, ci numai pentru acea bucurie, pe care o poţi culege de oriunde şi oricând. Consider că ceea ce ne face să trăim cu adevărat, este sentimentul permanentei noastre copilării în viaţă.

13. Plăcerea cu care lucrează artistul este însăşi inima artei sale.

Fără inimă – nu există Artă! Şi cea dintâi condiţie este să îţi placă ţie, să îndrăgeşti şi să iubeşti fierbinte ceea ce faci. Să fie (întâi) bucuria ta. Iar prin bucuria ta să oferi bucurie şi celorlalţi.

14. A „vedea" în depărtare este ceva, însă a ajunge acolo este cu totul altceva.

15. Simplitatea nu este un scop în Artă, însă ajungi la simplitate fără voia ta, apropiindu-te de sensul cel real al lucrurilor. Simplitatea este în sine o complexitate – şi trebuie să te hrăneşti cu esenţa, ca să poţi să îi înţelegi valoarea.

Simplitatea în artă este, în general, o complexitate rezolvată. Pericolul simplităţii este… grosieritatea.

16. Dacă arta trebuie să intre într-o comuniune cu Natura, ca să îi exprime principiile, trebuie să îi urmeze, însă, şi exemplul acţiunii. Materia trebuie să îşi continue viaţa şi după ce au intervenit mâinile sculptorului. Rolul plastic pe care materia îl îndeplineşte în mod firesc, trebuie încontinuu descoperit şi păstrat. A-i da un alt sens decât acela pentru care este menită de la Natură, înseamnă a o ucide.

17. Lemnul, de exemplu, este în sine şi sub toate aspectele, sculptural. Nu trebuie să-l distrugem, nu trebuie să-i dăm o asemănare obiectivă cu ceva ce natura a făcut dintr-un alt material. Lemnul îşi are propriile-i forme, caracterul său individual, expresia sa naturală; să doreşti să îi transformi calităţile, înseamnă să îl nimiceşti, să îl faci steril. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu alte materiale ca piatra, marmora sau metalele; şi ele trebuie să-şi continue viaţa lor proprie, când gândul şi truda artistului le preface din sculpturi naturale, în sculpturi artificiale.

Materia nu trebuie folosită pur şi simplu, pentru a satisface scopul artistului; nu trebuie supusă unei idei preconcepute şi unei forme preconcepute. Materia însăşi trebuie să sugereze (uneori) subiectul şi forma.

Şi ambele trebuie să vină din interiorul materiei, iar să nu îi fie impuse din afară.

18. În general, sculptorii procedează cu materia prin adăugire, atunci când ar trebui să acţioneze, de fapt, asupra ei, prin scădere. Să

foloseşti un material moale şi să continui să adaugi la el, până ce este atinsă forma preconceptă şi să o aplici asupra unui alt material, permanent şi solid, este o crimă împotriva naturii. Toate materialele deţin în ele însele sculptura pe care omul o doreşte; el trebuie să trudească, însă, şi să o scoată, eliminând acel material de prisos care o acoperă.

Sculptura rămâne o expresie a acţiunii Naturii.

Artistul trebuie să ştie să scoată la suprafaţă fiinţa din interiorul materiei şi să fie unealta care dă la iveală însăşi esenţa sa cosmică, într-o existenţă cu adevărat vizibilă.

19. Colaborarea intimă între artist şi materialele folosite, precum şi pasiunea care uneşte bucuria meseriaşului – cu elanul vizionarului, îl duc pe rând la esenţializare, la forma ideii în sine… Sculptorul trebuie să îşi pună spiritul în armonie cu spiritul materialului.

20. Cioplirea (tăietura) directă – la taille directe – este adevăratul drum al sculpturii, însă şi cel mai rău pentru aceia care nu ştiu să meargă. Şi în definitiv, cioplirea directă sau indirectă nu înseamnă nimic; ceea ce contează este opera dusă la capăt.

21. Prin tăietura directă sculptorul se vede silit să înfrunte pieptiş natura inevitabilă şi nemiloasă a materialelor… Şi, adeseori, în adâncimea marmorei, pietrei sau bronzului, un sculptor insuficient de priceput, în urma unui efort stângaci, omoară spiritul materialelor şi continuă apoi să lucreze într-o materie neînsufleţită.

22. Nu trebuie să silim materialele să vorbească în limba noastră, ci trebuie să le aducem până la acel punct, unde alţii vor înţelege limba lor… Nu poţi să faci ceea ce vrei tu să faci, ci numai ceea ce îţi permite materialul. Nu poţi să faci din marmoră ceea ce ai dori să faci din lemn – şi nici din lemn ceea ce ai dori să faci din piatră.

23. Opera de artă necesită o uriaşă răbdare şi, mai presus de orice, o înverşunată luptă împotriva materialelor. Şi nu poţi să duci această luptă decât dacă foloseşti tăietura (cioplirea) directă. Modelajul, ei bine, acesta este mai uşor, permite revenirea, corectura, schimbarea – adaosul, pe când tăietura directă impune o confruntare

fără de milă între artist şi materialele pe care el trebuie să le învingă. Şi, aici, este necesar meşteşugul… În fond, dacă te gândeşti bine, nu au existat decât admirabili artizani în sculptură, nu mari artişti. Iar decăderea acestei arte a sculpturii a început odată cu abandonarea acelei tăieturi directe, care îi permite sculptorului să câştige, cu fiecare dintre operele sale, propria sa victorie asupra materialelor.

24. Polisarea perfectă este o necesitate pe care formele relativ absolute o postulează unor anumite materiale. Ea nu este obligatorie şi, întru adevăr, poate să devină extrem de dăunătoare pentru aceia care practică o sculptură de tipul biftec.

Oricum – însă înainte!…

25. Muncind asupra pietrei, descoperi Spiritul – tăinuit în materie, măsura propriei ei fiinţe. Căci mâinile sculptorului gândesc întotdeauna şi urmăresc gândurile materialului.

26. Priveam îndelung sculpturi de-ale altora (prin marile muzee), de-ale tuturor acelora cu talente sigure – şi pe ale mele. Ce mă supăra? Frumos sculptate, frumos dăltuite, frumos lustruite şi migălos şi bine redate detaliile; aproape nimic de zis! Da… dar nu erau vii!… Parcă ar fi fost nişte fantome!… Încremeniri chiar!… Eu doresc să redau mişcare şi viaţă, avânt şi bucurie curată. Mă supără tot mai mult impresia de criptă şi de funerar pe care mi-o dăruiau sculpturile acelea. Şi încetul cu încetul, drumul meu s-a croit!…

27. Rugăciunea – o comandă obişnuită ca oricare altă comandă. Dar era prima mea ciocnire cu responsabilitatea. Monumentul trebuia să reprezinte o femeie plângând. Însă cum era să fac, oare, o femeie goală, într-un cimitir?

Am făcut, atunci, din materia ce mi se pusese la dispoziţie, o… rugăciune.

28. La ce bun să lucrezi după nişte modele? În acest fel nu ajungi să sculptezi decât… cadavre. Nudurile, în sculptură, nu sunt pe atât de frumoase ca broaştele râioase.

29. Trupul omenesc este frumos numai în măsura în care oglindeşte sufletul.

30. Forma şi proprietăţile sale echilibrate sunt marele DA; prin

de noi ajungem să ne cunoaştem pe noi înşine.

31. Arta trebuie să odihnească şi să vindece contrarietăţile interioare ale omului. Aceste contrarietăţi derivă din însuşi destinul lui şi din tragedia lui. Arta are şi această misiune terapeutică; să ne amintim numai de Catharsisul aristotelic.

32. Artiştii sunt aceia care au omorât Arta.

33. Nu trebuie să fie respectate sculpturile mele. Trebuie să le iubeşti şi să ai dorinţa să te joci cu ele. Eu doresc să sculptez forme care pot oferi bucurie oamenilor.

34. Trebuie să cauţi întotdeauna şi să găseşti o detaşare de tine însuţi.

35. Cine nu iese din Eu, n-atinge ABSOLUTUL şi nu descifrează nici viaţa.

36. Lumea poate fi salvată prin artă. Artistul face, în fond, jucării… pentru oamenii mari; el este ca şi viermele de mătase.

37. Eu aş vrea să creez – aşa cum respir.

38. Există un scop în toate lucrurile; însă pentru a ajunge la el, trebuie să ne detaşăm de noi înşine.

39. Să fii isteţ este ceva, însă să fii onest, aceasta în adevăr merită osteneala.

40. Artistul modern nu este un animal de lux, ci este un animal auster. Arta lui nu se comite decât în austeritate şi în dramă – ca o crimă perfectă.

41. Când creezi, trebuie să te confunzi cu Universul şi cu elementele. Şi pentru ca să realizezi ceva, nu trebuie să nu fii tu însuţi şi să te distrugi. Şi trebuie să cauţi mereu să scapi de maeştrii. Nu ajunge să posezi idei. Simplitatea formei, echilibrul precis şi matematic, arhitectura, trebuie să le preţuim tot atât de mult cât şi materialele. Hedonismul acestora este ultima mea preocupare, în acest sens; şi puţini o înţeleg.

42. Îmi este cu mult mai uşor să prind rădăcini şi să fac să crească în mine forme noi – decât să le cioplesc în marmură.

43. Eu nu dau niciodată prima lovitură până când piatra nu mi-a spus ceea ce trebuie să îi fac.

Aştept până când imaginea interioară s-a format bine în mintea mea. Câteodată durează săptămâni întregi până când piatra îmi vorbeşte. Trebuie să privesc foarte atent înăuntrul ei. Nu mă uit la vreo aparenţă. Mă depărtez cât mai mult posibil de aparenţe. Nu îmi îngădui ca să copiez… Căci orice imitaţie a suprafeţelor naturale este fără de viaţă. Nu posed idei gata făcute. Îndepărtez toate formele accidentale. Transform accidentalul în aşa măsură încât să devină identic cu o lege universală… Mă aflu pe făgaşul căutărilor. Ne găsim cu toţii la sfârşitul unei mari epoci. Şi este necesar să ne reîntoarcem la începutul tuturor lucrurilor; şi să regăsim ceea ce s-a pierdut…

44. Îmi amintesc mereu; nu m-ai fi căutat, dacă nu m-ai fi găsit demult!…

45. Cuminţenia pământului… a fost încercarea mea de a da de fundul oceanului, cu degetul arătător (încercarea de a atinge vechimea, arhaicul). Căci mi-a fost prea mare spaima când i-am ridicat vălul… Femeia nu trebuie niciodată dezvăluită… Isis trebuie să rămână acoperită sub cel puţin unul din cele şapte văluri ale frumuseţii sale, cel al misterului – care îi oferă şi preţuirea şi nemurirea.

Cuminţenia pământului a fost, pentru mine, ceea ce este cu mult mai adânc femeia – dincolo de psihologia dumneavoastră!

46. Eu am pornit, întotdeauna, de la o idee, de la Natură.

47. La Hobiţa – în Petişani m-am născut, însă la Craiova pentru a doua oară.

48. Oamenii nu îşi mai dau seama de bucuria de a trăi, pentru că nici nu mai ştiu să privească minunile Naturii.

49. Ceea ce legi tu aici pe pământ – se leagă şi în ceruri.

50. Suferinţele îl întăresc pe om, şi sunt mai necesare decât orice plăcere, pentru formarea unui mare caracter. Şi apoi eu găsesc că, întotdeauna, fiecare este singur de vină de tot ceea ce i se întâmplă.

51. Nu doresc niciodată să fiu la modă. Ceea ce este la modă, ca moda trece. Piatra şi bronzul – mai mult chiar decât pânza, se vor spre veşnicie. Iar dacă eşti contestat astăzi, nu este nimic; când vei fi înţeles, vei rămâne.